

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв

Кафедра психології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри

Гейко Є. В.
« 01 » серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЕКОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти:

другий (магістерський)

Галузь знань:

05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр, назва галузі)

Спеціальність:

053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма

Психологія (практична психологія)

(назва)

Форма навчання

денна, заочна

(денна, заочна,)

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни Психоекологія

(назва навчальної дисципліни)

розроблена на основі освітньо-професійної програми
Психологія (практична психологія),

(назва ОПП)

навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня другого
(магістерського) за спеціальністю 053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

Строк навчання 1 рік 4 міс.

Розробники: Мамчур Ірина Вікторівна, кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри психології та соціальної роботи факультету педагогіки,
психології та мистецтв

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
Психології та соціальної роботи

Протокол від «1» серпня 2022 року №1

В.о. завідувача кафедри

Гейко Є.В.

Робоча програма навчальної дисципліни Основи соціалізації особистості для студентів спеціальності 053 Психологія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022. – 12 с.

© Мамчур І.В., 2022 рік

© ЦДПУ імені В. Винниченка,
2022 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	За вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (назва)	Спеціальність: <u>053 Психологія</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 135		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 10	Освітня програма: <u>053 Психологія (практична психологія)</u> (шифр і назва)	8 год./10 год. перех. вступ	2 год./8 год. перех. вступ
		Практичні	
		8 год./10 год. перех. вступ	4 год./4 год. перех. вступ
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		119 год.	129 год./115 год. перех. вступ
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
Залік	Залік		
	Рівень вищої освіти: <u>другий (магістерський)</u>		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоєння студентами психологічних знань про особливості впливу навколишнього середовища на людину, її психіку та поведінку, про системну організацію та розвиток екологічних уявлень людини, про закономірності екологічно релевантної поведінки.

Завдання:

1. Ознайомлення студентів із сучасними психологічними теоріями та методичними підходами до психологічної проблеми взаємодії людини та людського суспільства з екологічним оточенням.

2. Забезпечити оволодіння екологопсихологічними методами дослідження.

3. Розвиток екологічного світогляду та формування екологічної відповідальності студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
<p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проектами.</p> <p>ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p>	<p>СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.</p> <p>СК 2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.</p> <p>СК 3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.</p> <p>СК 4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p> <p>СК 5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.</p> <p>СК 6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.</p> <p>СК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.</p> <p>СК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p>

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

- ПР 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- ПР 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
- ПР 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки,.
- ПР 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
- ПР 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- ПР 6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- ПР 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- ПР 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності
- ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Зміст «Психоекології». Проблема здоров'я нації – як стійка національна ментальність.

Тема 1. Зміст психоекології людини.

Зміст поняття «психоекологія». Психоекологія людини в системі суміжних наук. Наукові основи психоекології людини. Базові якості та структура внутрішнього світу людини.

Тема 2. Психоекологія організації та життєвого середовища.

Просторова організація середовища. Ауді-візуальна та тактильна організація середовища. Інформаційна організація середовища. Соціально - комунікативна організація середовища (психосоціальний компонент). Інтер'єри внутрішнього середовища. Психологічна складова дизайну.

Тема 3. Змінені стани свідомості. Трансперсональна психоекологія.

Історія змінених станів свідомості та психоделічних речовин. Види змінених станів свідомості їх характеристики. Основні ритми мозку людини та їх значення в мозковій діяльності. Етика як показник якості внутрішнього світу людини. Трансперсональні тенденції в психоекології. Рівні трансперсональних свідоглядів. Психосинтез Р. Ассаджіолі. Абрахам Маслоу про «пікові переживання». Трансперсональні підходи Станіслава Гроффа. Сучасний погляд на планетарні метафізичні зміни.

Тема 4. Концепція гармонійного здоров'я людини.

Коротка характеристика суті Проекту «Третій Еон» – Проекту Майбутнього та його цілі. Людина та три її складові: Дух, Душа, Тіло. Пробудження та вихід на нові рівні самореалізації, здоров'я та еволюції. Еволюція духовної свідомості.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1/Модуль 1. Зміст «Психоекології». Проблема здоров'я нації – як стійка національна ментальність												
Тема 1. Зміст психоекології людини		2/2	2/2			30			2/2			30/31
Тема 2. . Психоекологія організації та життєвого середовища		2/2	2/2			30		/2				40/41
Тема 3. Змінні стани свідомості. Трансперсональна психоекологія		2/4	2/4			29		2/2				29/30
Тема 4. Концепція гармонійного здоров'я людини		2/2	2/2			30		/2	2/2			30/31
Разом за Розділом 1		8/10	8/10			119/119		2/2	4/4			119/123
Усього годин		8/10	8/10			119/119		2/8	4/4			119/123
ІНДЗ												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин		8/10	8/10			119		2/8	4/4			129

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зміст психоекології людини	2/2

2	Психоекологія організації та життєвого середовища	2/4
3	Змінені стани свідомості. Трансперсональна психоекологія	2/4
4	Концепція гармонійного здоров'я людини	2/2
	Разом	8/10

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Змінені стани свідомості. Трансперсональна психоекологія	2/4
2	Психоекологія організації та життєвого середовища	/2
3	Концепція гармонійного здоров'я людини	/2
	Разом	2/8

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зміст психоекології людини	2/2
2	Психоекологія організації та життєвого середовища	2/2
3	Змінені стани свідомості. Трансперсональна психоекологія	2/4
4	Концепція гармонійного здоров'я людини	2/2
	Разом	8/10

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зміст психоекології людини	2/2
2	Концепція гармонійного здоров'я людини	/2
3	Психоекологія організації та життєвого середовища	/2
4	Змінені стани свідомості. Трансперсональна психоекологія	/4
	Разом	2/8

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зміст психоекології людини	30/30
2	Психоекологія організації та життєвого середовища	30/30
3	Змінені стани свідомості. Трансперсональна психоекологія	29/29
4	Концепція гармонійного здоров'я людини	30/30
	Разом	119/119

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зміст психоекології людини	30/30
2	Психоекологія організації та життєвого середовища	40/40
3	Змінені стани свідомості. Трансперсональна психоекологія	29/29
4	Концепція гармонійного здоров'я людини	30/30
	Разом	129/129

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Психоекологія» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, ігрові вправи, кейс-метод, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Психоекологія» є:

- залік;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- реферати, інформаційні повідомлення, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

У процесі оволодіння дисципліною «Психоекологія» використовуються усний і письмовий методи контролю, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Об'єкт і предмет та завдання екологічної психології.
2. Основні поняття екологічної психології.
3. Історія становлення і розвитку екологічної психології.
4. Методологічні підходи до вивчення екологічної психології. Методи дослідження екологічної психології.
5. Вчення В.І. Вернадського про біосферу і ноосферу.
6. Концепція життєвого простору, теорія поля К Левіна.
7. Теорії «персонального простору» Е.Холла, Р.Соммера.
8. Психологія екологічної свідомості.
9. Психологія взаємодії з оточуючим середовищем.
10. Екстремальна та урбаністична психологія.
11. Психологія природоохоронної діяльності та екологічного просвітництва.
12. Психологія глобальних змін і стійкого розвитку.

13. Середовище як джерело інформації. Визначення меж навколишнього середовища. Методи пізнання і сприйняття середовища.
14. Класифікація екологічних факторів, що впливають на психіку людини.
15. Дія факторів середовища на людину: зорові, слухові, нюхові, вібраційні.
16. Індивідуальне сприймання негативних факторів середовища.
17. Вплив екологічного чинника на етнопсихологію українців.
18. Вплив людини на середовище: на географічний стан землі, на атмосферу, літосферу, ґрунти, флору і фауну, на мікроорганізми.
19. Природокористування та природоохоронна діяльність.
20. Особистість в екологічній системі.
21. Автентичність як чинник благополуччя особистості.
22. Екологічний зміст територіальної поведінки людини.
23. Екопідхід до вивчення взаємодії між неконгруентними системами «сімя – школа».
24. Формування екологічно-орієнтованого способу життя в локальних спільнотах.
25. Соціальні мережі і самовідчуження особистості.
26. Сучасне мас-медійне середовище як вектор екологізації.
27. Задоволеність життям та рівень психологічного благополуччя сучасної молоді.
28. Екологічна свідомість та її сутність. Історичний розвиток форм свідомості.
29. Компоненти екологічної свідомості: екологічна увага, екологічна пам'ять.
30. Типи екологічної свідомості: антропоцентричний, природоцентричний, екоцентричний.
31. Екологічні установки та екологічна поведінка.
32. Екологічна криза та катастрофа.
33. Проблеми суспільства як результат екологічних катастроф: паніка, чутки, адаптація.
34. Вивчення «Я-відношення» екологічної свідомості.
35. Складові психічної саморегуляції в процесах адаптації.
36. Особливості стресу і дистресу в умовах адаптації.
37. Поняття психологічної адаптації в ситуації життєвої кризи та екстремальності.
38. Екопсихологічний негативізм в адаптації до екстремально зміненого життєвого середовища.
39. Екопсихологічний інфантилізм в адаптації до кризово змінених умов існування.
40. Екопсихологічна дефнесія (глухота) як чинник дезадаптації екологічної свідомості.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти з заліку дисципліни «Екопсихологія»

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання					Сума
Розділ 1				Контрольна робота	ІНДЗ
T1	T2	T3	T4	40	20
10	10	10	10		100

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Бацилева О. В., Пузь І. В. Прикладні аспекти психології: екологічна психологія. Навч. посібник. Вінниця, 2019. 195 с.
2. Львовичина А. М. Основи екологічної психології: навч. посібник. К.: МАУКП, 2004. 136 с.
3. Скребець В. О., Шлімакова І. І. Екологічна психологія: підручник. К. : Видавничий дім «Слово», 2014. 456 с.
4. Lobo L., Heras-Escribano M., Travieso D/ the history and philosophy of Ecological Psychology. 2018.

Допоміжна

1. Абрамова Ю.Г. Психология среды: источники и направления развития // Вопросы психологии. – 1995. – №2. – С.130-136.
2. Гибсон Дж. Экологический подход к зрительному восприятию. М., 1988, 320 с.
4. Дерябо С. Д. Феномен субъектного восприятия природных объектов // Дерябо С. Д., Ясвин В. А. Экологическая педагогика и психология. Ростов-н.-Д., 1996, 249 с.
6. Иванова Т.В. Экологические ценности в общественном сознании / Т.В. Иванова // Вопросы психологии. – 1999. – №3. – С.83-87.
7. Китаев-Смык Л. А. Психология стресса. М.: "Наука", 1983. - С.280-323.

8. Крюкова Л. И., Крюков М. М. Виды игрового диалога и воспитание экологического мышления// Человек в мире интеллектуальных систем. Новосибирск, 1991. – С. 113-147.

9. Кряж И. В. Психосемантическое исследование обыденных экологических представлений// Вопросы психологии. 1998. № 1. – С. 65-75.

5.3. Інформаційні ресурси

(перелік інформаційних ресурсів)

1. Бібліотека гуманітарних текстів «Аудиторіум» <http://www.auditorium.ru>
2. Бібліотека гуманітарного Інтернет-університету - <http://www.iu.ru/biblio>
3. Відкрита електронна бібліотека - <http://orel.rsl.ru>
4. Український освітній портал для студентства - www.students.net.ua
5. Українська система дистанційного навчання - www.osvita.org.ua
6. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства
7. www.nbuuv.go.ua – сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.
8. <http://conservationpsychology.org/about/history/>
9. <http://www.slideshare.net/ecopsyKarazin>
10. http://www.bronnikov.kiev.ua/book_1_238.php
11. <http://environmentpsychology.com/index.html>
12. <http://www.psychology4all.com/EnvironmentalPsychology.htm>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноту українському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.

2. Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.

3. Формат бланка – А4 (210×297 мм).